

Lærervejledning

I alle forløb i fortælle.dk er der mulighed for især at arbejde med

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Mange fortællinger kan stå alene og give eleverne en æstetisk oplevelse. En efterfølgende klassesamtale kan runde oplevelsen og forståelsen af.

I alle forløbene med opgaver skal eleverne have en forforståelse for den tekst, de skal høre, de skal arbejde med teksten, og de skal reflektere over, hvad de har lært.

Forløbene kan anvendes i uddrag eller i deres helhed, fx

- 2-4 lektioner (Indskoling)
- 2-6 lektioner (Melletrin)
- 2-8 lektioner (Udskoling)

I fortællingerne på norsk og svensk er det oplagt at arbejde med nabosprog.

På alle klassetrin skal eleverne arbejde med de 4 kompetenceområder og de tilhørende kompetencemål

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Færdigheds- og vidensområderne giver retning på arbejdet (obligatorisk), og færdigheds- og vidensmålene giver inspiration til arbejdet (vejledende).

Ofte består et undervisningsforløb af stof fra flere forskellige områder.

Da fortælle.dk bygger på mundtlige fortællinger, vil det være naturligt at lægge fokus på netop dette område.

Hvad er det, den mundtlige fortælling kan?

Hvad kan eleverne lære af at arbejde med?

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Eleverne vil opleve fortællere, der med deres mundtlige fremstillinger, brug af kropssprog og stemme lægger deres forståelse og fortolkning ind i fortællingerne.

Det kan eleverne lade sig inspirere af, når de skal læse op, fortælle og fortolke.

Sorgen och glädjen

Udskoling (7.-9. klasse)

Målet med at arbejde med *Sorgen och glädjen* er, at eleverne ved at lege med det finlandssvenske sprog, bliver sprogligt bevidste. Svensk tales i Sverige, på Ålandsøerne og i en lille del af Finland.

Eleverne skal lytte til sangen, læse teksten, gætte sig frem til, hvad nogle af ordene betyder, og til sidst ud fra oversættelsen af sangen tolke indholdet.

Sangen, som er en svensk folkevisе skrevet af Lina Teirs far, hedder *Sårjän å gliedjän* på en svensk dialekt fra Österbotten i Finland. Visen kan lægge op til at tale om dialekter.

I Danmark har vi salmen *Sorrig og glæde* skrevet af Thomas Kingo (1681). Den er senere oversat til svensk *Sorgen och glädjen* (1914).

De tre forskellige versioner af sangen har det samme tema.

Sårjän å gliedjän synger Lina Teir på en svensk folkemelodi.

I forhold til Fælles Mål vil det især være nedenstående, der kommer i spil.

Fremstilling (Fremstilling)

Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.

Fortolkning (Oplevelse og indlevelse, Undersøgelse, Fortolkning, Vurdering, Perspektivering)

Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation (Krop og drama, Sprog og kultur, Sproglig bevidsthed)

Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

Mål

Du kan gætte dig til betydningen af nogle af de svenske dialektord.

Du kan give en tolkning af folkevisen.

Du kan give kreativt udtryk for din tolkning af visen.

Du kan skrive en klumme.

Tidsforbrug: 2-8 lektioner

Aktivitet

Til læreren	Elevaktivitet
Samtale om introarket. Ud fra indledningsteksten og tegningen spores eleverne ind på tekstens budskab.	Introark Samtale om introarket.
Eleverne hører visen en eller flere gange og prøver at fange noget af indholdet.	Nu skal I høre en svensk folkevise. Prøv at fange lidt af indholdet.
Visen gentages, og nu kan eleverne følge med i teksten. De kvikke elever kan høre, at <i>mieg</i> og <i>tieg</i> er byttet rundt i omkvædet.	Sårjån å gliedjån Prøv at høre visen igen og følg med i teksten. Kan I finde ud af, hvad der er forskelligt?
Eleverne prøver at oversætte nogle af ordene.	Prøv at oversætte nogle af ordene.
Eleverne ser oversættelsen. Visen tolkes først i grupper, derefter i fællesskab.	Sorgen og glæden Tolk teksten i grupper.
Eleverne laver en collage, der viser, hvad visen handler om. Billeder kan hentes på nettet, eller de kan klippes ud af gamle blade og magasiner, som lærer eller elever medbringer.	Collage Lav en collage, der viser, hvad visen handler om.
Samtale om, hvordan dialekter opstår, og hvilke dialekter vi har i Danmark.	Dialekter Skriv en klumme om dialekter i Danmark.
Afsluttende refleksion.	Refleksion Udfyld refleksionsarket.

Supplerende stof:

Sorrig og glæde de vandre til hobe

<https://www.folkekirken.dk/om-troen/salmer/sorrig-og-glaede-de-vandre-til-hobe>

Sorgen och glädjen

<https://psalmbok.fi/psalm-364-sorgen-och-gladjen/>

Klumme

Klumme, som egentlig betyder spalte, er en særlig form for kommentar. Dens vigtigste opgave er at behandle hverdagens fænomener eller trivielle hændelser på en sådan måde, at læseren opdager nye sider ved tilsyneladende velkendte ting – gerne lidt skæve og morsomme.

<https://aiu.dk/mediehandbogen/medier/genrer/kommentar-og-klumme/>

Sorgen och glädjen

Introark

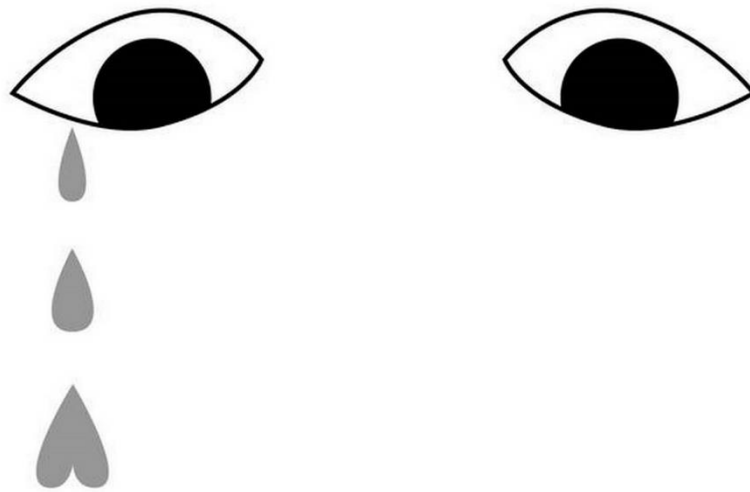
Målet med at arbejde med *Sorgen och glädjen* er, at I ved at lege med det finlandssvenske sprog, bliver sprogligt bevidste. I skal lytte til sangen, læse teksten, gætte jer frem til, hvad nogle af ordene betyder, og til sidst ud fra oversættelsen af sangen tolke indholdet.

Sangen, som er en svensk folkevise skrevet af Lina Teirs far, hedder *Sårjän å gliedjän* på en svensk dialekt fra Österbotten i Finland.

I Danmark har vi salmen *Sorrig og glæde* skrevet af Thomas Kingo (1681). Den er senere oversat til svensk *Sorgen och glädjen* (1914).

De tre forskellige versioner af sangen har det samme tema.

Sårjän å gliedjän synger Lina Teir på en svensk folkemelodi.

SÅRJÄN Å GLIEDJÄN

Sårjån å gliedjån di lievår å bor ilag.

Miedgang å motgang di fåljar kvarar.

Mörkre å juse je me ås bå natt å dag,

oppfylldär jolån å gar par åmm par.

Viejn fö mieg, viejin fö tieg

har både tyngär å molian stieg.

Allt sãm je tongt kan val lett inan kvieldin,

läidon kan viendas ti håpp å ti tro.

Mörkre å tjuödän val värman å ieldin,

urböuk å stridär kan legg se ti ro.

Viejn fö mieg, viejin fö tieg

har både tyngär å molian stieg.

Sorgen og glæden

Sorgen og glæden de lever og bor sammen.

Medgang og modgang de følger hinanden.

Mørke og lys er med os både nat og dag,

opfylder jorden og går to og to.

Vejen for mig, vejen for dig

har både tungere og smidigere skridt.

Alt som er tungt kan blive let inden aften,

nedtrykthed kan vendes til håb og til tro.

Mørke og kulde bliver varme og ild,

Uvejr og stridigheder kan lægge sig til ro.

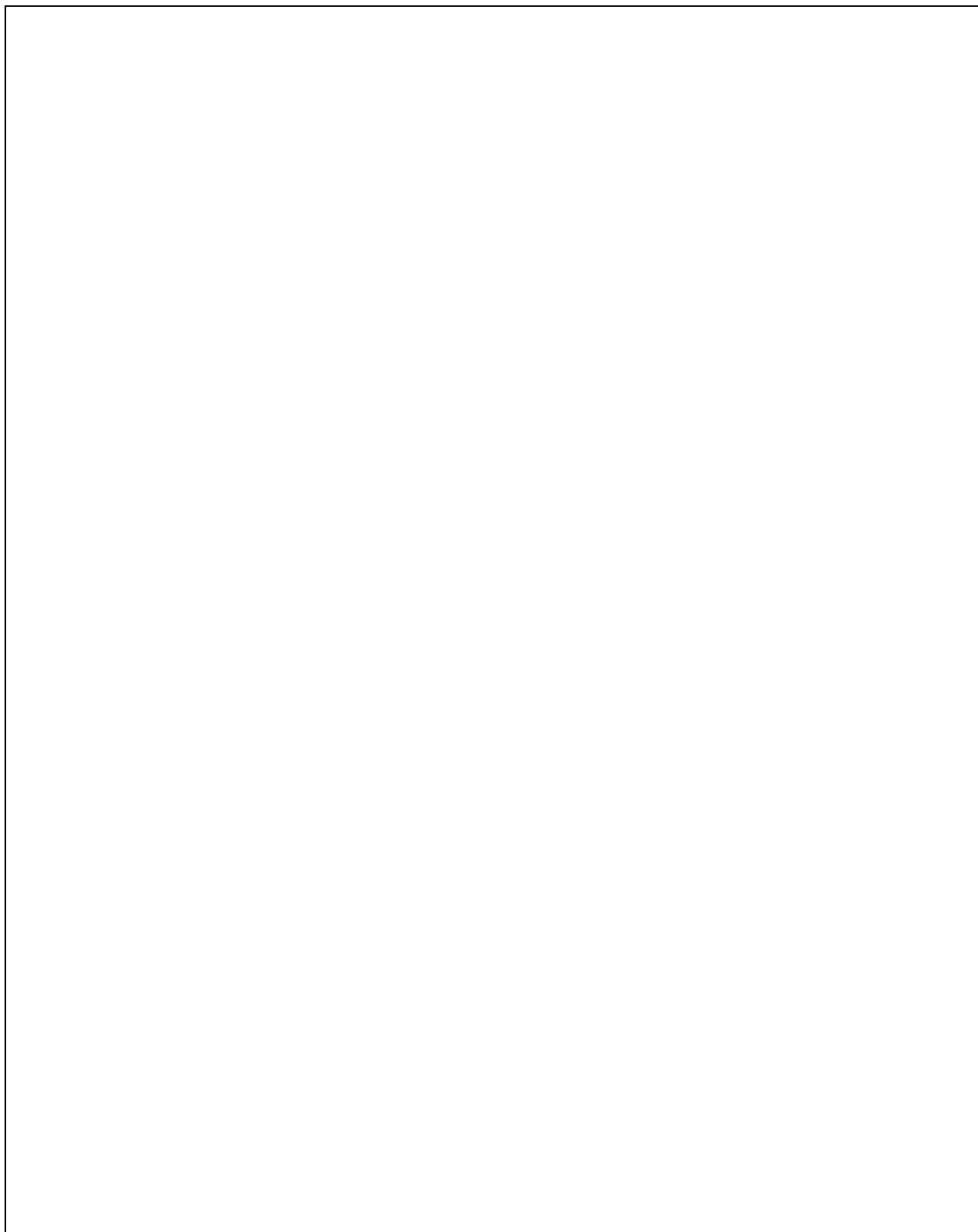
Vejen for mig , vejen for dig

har både tungere og smidigere skridt.

Sorgen och glädjen

Collage

Lav en collage, der viser, hvad visen handler om. Collagen må både indeholde billeder og tekst.

Sorgen och glädjen

Dialekter

Folkevisen er skrevet på en finlandssvensk dialekt.

Skriv en klumme om dialekter i Danmark.
Giv klummen en passende rubrik.

Sorgen och glädjen

Refleksion

Du har nu arbejdet *Sorgen och glädjen* i en svensk dialektudgave. Målet var at blive sproglig bevidst, at kunne tolke teksten og kreativt at kunne give udtryk for din tolkning.

Hvilke 3 udgaver af <i>Sorgen og glæden</i> findes der?	
Var det let/svært at forstå dialektteksten? Begrund.	
Var det let/svært at fortolke folkevisen? Begrund.	
Hvad lagde du vægt på i fremstillingen af din collage?	